

Maketuru le Ester Ester Es

Asurusu dda tōku kusu

¹ Tar ke n̂-dda maketuru te neenn, to ne ke nday dō ndoje te ke Asurusu on dō bbeje kōr kara ke dōjoo gire siri. Bbeje ke unnje kute nange te ke Ende ndereng nange te ke Etiyopi. ² Dō ndoje teenn le tōku mbay Asurusu isi dō ngende-mbay te tōku bbe te ke ria na Suje. ³ Nō bbe bbal muta a, n̂-dda kusu ngaa n̂-bbar nje ke ta gōle te, ke nje-kulaje laa, ke mbamba ke bbe te ke Perese, ke Medi, ke tōku dewje, ke ngann-mbayje ke dō bbeje te le. ⁴ Kusu le dda neyn misan. Asurusu toju ne-kingaje ke to bbal kōn-bbe te laa ddem toju tōku-mbange laa ddem. ⁵ Neyn misan nunga a, tōku mbay Asurusu tel dda mare kusu ndō siri bbay. N̂-dda kusu le me ndoko key-mbay te wōju dō dewje ke bbe te ke Suje toyn, nje-ne-kingaje, ke nje-ndooje toyn. ⁶ N̂-toje pal kubbuje ke ngeng ke ndange nda ddem kase ddem erje te ke ria na marbere ke dōsu to gajije. N̂-toje pal kubbuje le ke kula leenje ke nda, ke kulaje ke kase. N̂-toje kulaje le buwa eninga nare te. Dundaje ne-kisije ke n̂-dda ke ande ddem ke nare ddem, dō nange te ke n̂-dda ke erje dang dang ke kura. ⁷ Dōru koto ke ngoje ke n̂-dda ke ande dare dewje ayje. Gare ngoje le to dang dang. Koto ke ria na ven ula to maann, mba mbayje aw osuje ngar toke

baann. ⁸ Dewje ayje koto toke mede ndiki, mba tōku mbay unn ndue ta kare nje-ngem neje ke key laa ddaje ne ke me dewje ndikije. ⁹ Basti, dene le tōku mbay njaa kara dda kusu wōju dō dene mareje me key te le mbay Asurusu tō.

Asurusu ɔru ejōku-dō mbay dō Basti te

¹⁰ Ndō siri laa a, koto dda tōku mbay Asurusu ngaa rōe neele nya. Tōku mbay pa are *enukuje ke siri ke aw ddaje kula key laa. Ride na Mewuma, Bijita, Arbona, Bigita, Abageta, Jetar, ke Karkase. ¹¹ N̄-pa narede ta kare daw n̄-ddee ke dene laa Basti. Na kula ejōku-dō-mbay bba da ddee saa. Tōku mbay ndiki ta tōju mande le Basti dewje, ke ngann mbayje, mba n̄-mande nya. ¹² Enukuje le awje ndajije kula le tōku mbay le areje Basti. A Basti mbete ta ddee nō tōku mbay te ngaa wungu ɔn tōku mbay nya. ¹³ N̄-pa tar ke nje-ne-gereje ke isije mbōre te, mba ke ndō toyn bbo mare tar to key le mbay a, dede a daw n̄-mōseje, mba n̄-gereje ndu ddem, n̄-gereje ne ke maji kare tōku mbay dda ddem. ¹⁴ Ri nje-ne-gereje le na Karsena, Setar, Admata, Tarsise, Merese, Marsena, ke Memukan. Dede siri le n̄-toje to nje ke ta-gōl tōku mbay te. Disije nange te ke Perse ke Medi. N̄-toje to singa-mōngu tōku mbay ddem n̄-toje to dewje ke bo me bbe-kōn te laa ddem. ¹⁵ Tōku mbay dujude na: « Ddew ndu te, sariya ddi a maji ta gange dō Basti dene te le mbay Asurusu ke mbete ta dda ne ke nula enukuje nare n̄-paje dare le wa?»

¹⁶ Memukan pa kem tōku mbay te, ke nje ke ta-gōl-mbay te na: « Kula ke maji ang ke Basti

dda neenn, ñ-dda ke tɔku mbay ke kare baa ang. N-dda ke nje ke ta gɔl-mbay te tɔyn, ke dewje tɔyn ke bbeje te le tɔku mbay Asurusu. ¹⁷ Mba deneje tɔyn a kooje tar ne ke Basti dda le. Da dabbeje ngawdede, mba da paje na « Tɔku mbay unn ndu kare ñ-ddee ke dene-mbay Basti nɔe te, a Basti mbete le se ddi wa!» ¹⁸ Bbasine deneje le nje ke ta-gɔl mbay te ke Perse, ke Medi ke a kooje tar le Basti a ddaje ne toke baann ke de tɔ. Yeenn njaa a ddee ke dabbe naa ddem ke wungu ddem. ¹⁹ Bbo tɔku mbay, e-ndiki a, ja kunn ndu ngaa ja kila ne mber. Ndu le a to ke ndɔ ke ndɔ. Ndu le a to horo nduje te ke Perse, ke Medi. Ndu le a koku ddew Basti ta kare tee nɔi te ngaa a kɔru ri ke to dene-mbay dɔ Basti te kare mare dene ke maji uta Basti. ²⁰ Bbo dewje ooje tar ndu neenn ke ngeng ke unn wɔju dɔ bbe-kɔn lei tɔyn a, deneje tɔyn a bbelje ngawdede, nje ke to dewje ke bo, ke nje ke to dewje ke ten.»

²¹ Tar le neel tɔku mbay, ke nje ke ta-gɔle te ngaa tɔku mbay dda toke Memukan pa le.

²² Tɔku mbay ula ke maketuru bbeje te tɔyn. N-dda maketuru le ke gɔl maketuru le dewje kara kara, ke ndɔn tar lede kara kara, mba kare dingawje tɔyn ɔnje dɔ me key lede ngaa kare dingawje tɔyn paje tar bbe lede.

2

Ester ddee to dene-mbay

¹ Go neje teenn le a, wungu le tɔku mbay Asurusu gayn. Nole mee dɔ Basti te ddem dɔ ne te ke Basti dda ddem, dɔ ndu te ke dunn dɔ

Basti te ddem. ² Nje-kulaje le tōku mbay paje na: « Maji kare n-sange ngannje ke dene ke mandeje nya ngaa gereje ngaw ang bbay jare tōku mbay. ³ Maji kare tōku mbay unda nje-kulaje laa ngann bbeje te tōyn ke me bbe-kōn te laa kare n̄-mbōnje ngannje ke dene ke mandeje ngaa nayn gereje ngaw ang bbay. N̄-mbōnde lo-ngem-deneje te ke to tōku bbe te ke Suje ngaa Ege ke enuku a koo lo dōde te ngaa na karede ne-mandeje. ⁴ Ngonn ke dene ke neel kem tōku mbay te a, a taa turu Basti.» Tar neenn le neel tōku mbay ngaa nare n̄-dda toke baann.

⁵ Mare Jiipi ke ria na Mardose ee tōku bbe te ke Suje le. N̄-to ngonn le Yayir, ngonn le Simeyi, ngonn le Kisi ke to dew ke gel Benjami te. ⁶ Mardose le ee horo dewje te ke tōku mbay Nebukanejar uwade Jerusalem kara baa ke Yekoniya ke to mbay ke Juda aw ke de Babilōnn to bbereje. ⁷ Adasa ke ria ke kara na Ester to ngonn le ngokōn Mardose, nisi ke Mardose. Bōeje, ke kōenje dōyje. Ester le mande nya. Go yo te le bōeje, ke kōenje a, Mardose unne ngeme. ⁸ Goe te ke dila mber ke ndu ke tōku mbay unn le a, n̄-mbōn ngannje ke dene banya banya tōku bbe te Suje ta kare Ege aa lo dōde te. Yeenn a, n̄-ddee ke Ester lo-ngem deneje te kare Ege ke to nje-ngem deneje aa lo dōe te tō. ⁹ Ester neel kem Ege te ngaa Ege ndiki ta dda saa maji. Nare ne-mandeje, ke ne-kusaje. Nare Ester nje-kulaje ke dene siri ke n̄-mberede horo nje-kulaje te ke key-mbay te. Nare lo-to ke maji Ester, ke nje-kulaje laa ke dene me key-ngem deneje te le. ¹⁰ Ester

oru gel kuje ke to Jiipi le are dew kara oo ang, mba Mardose ndeje nya ta kare n̂-pa ang. ¹¹ Ndo toyn Mardose aw ila mbor key-ngem-deneje le ta gere se Ester to ke maje wase ddi a daw n̂-dda saa wa.

¹² Dunn bbal kara kare ngannje ke dene le moseje ne rode ddew kara baa ke ndu ke dunn. Dare n̂-ndemje ke wubbu ke ria na mire neyn misan ngaa n̂-ndemje ke wubbu ke ria na aromate, n̂-ddaje rode ke ne-mandeje dang dang neyn misan to. Goe te bba ngannje ke dene le kara kara a kawje no toku mbay te. ¹³ Bbo ngonn ke dene in lo-ngem deneje te ta kaw ke ro toku mbay te a, dare neje toyn ke mee ndiki ta kare naw ne key-mbay te. ¹⁴ Na kaw ro toku mbay te lo-kul te ngaa lo are a, da kaw saa ke endoo mare key-ngem-deneje te ke Sasegaje aw aa lo ke doe te. Sasegaje le to enuku ke aw ngem dene-moroje le toku mbay. Ngonn ke dene le a tel ro toku mbay te ang. Bbo toku mbay ee ke bbo laa a, na kula kare n̂-bbare ke ria bba na kaw roe te. ¹⁵ Ndo ke Ester a ta kaw ro toku mbay te ase. Ester le to ngonn le Abisayil ke to ngokon Mardose ngaa Mardose ngeme. Ester duju mare ne dang ang, a ne ke Ege ke to enuku nje-ngem deneje le toku mbay pa are njaa n̂-duju. Dewje toyn ooje Ester ke kem ke maji. ¹⁶ Asurusu on bbe bbal siri laa a, daw ke Ester dundae key-mbay te ke neyn ke ria na Tebete. ¹⁷ Toku mbay ndiki Ester uta kese deneje toyn ngaa ndiki ta dda saa maji uta kese ngannje ke dene toyn ke gereje ngaw ang bbay. Nula ejoku-do-mbay do Ester te ngaa nunda Ester turu Basti te. ¹⁸ Toku

mbay dda tōku kusu wōju dō Ester. N̄-bbar nje ke ta-gole te, ke nje-kulaje laa. Nōru lambo dō dewje te ke eeje bbeje te ngaa n̄-kayn ne dewje, mba mbayje aw ɔsuje ngar toke baann. ¹⁹ Gōl joo laa ke n̄-mbōn ngannje ke dene ke gereje ngaw ang bbay a, Mardose aw dda kula lo taa nje-mbaje te ke me key-mbay te. ²⁰ Ester ɔru gel kuje ke to Jiipi le are dew kara oo ang, ddew kara baa toke Mardose ndeje ne. Ester aw dda ne ke turu ndu Mardose toke naw n̄-dda kare te ke nisi ne saa.

Mardose tee ke gel dewje ke aw mōseje ta tōl Asurusu

²¹ Kare te ke Mardose aw dda kula lo taa nje-mbaje te key-mbay te a, enukuje joo ke aw ddaje kula key-mbay te aw mōseje tar ta tōl tōku mbay, mba wungu ɔnde dōe te nya. Ride na Bigitan de ke Terese. ²² Tar le oso mbi Mardose te ngaa pa are Ester oo. Ester ndaji are tōku mbay ke ri Mardose. ²³ Duru gel tar le a, to tōkōrō. N̄-tō enukuje le kar kake te ngaa n̄-tōlde. N̄-dda tar neenn kem tōku mbay Asurusu te me maketuru te ke daw n̄-dda tarje te daw n̄-ngem.

3

Tar le Amann de ke Mardose

¹ Go neje te ke ndayjeenn le a, Asurusu unn Amann undae lo kula te ke bo. Amann le to ngonn le Amedata, dew ke me nuju te le Agage nare Amann ddee dew ke bo ngaa nundae dō nje ke ta-gole te tōyn. ² Nje-kulaje tōyn ke lo taa nje-mbaje te ke me key-mbay te aw ɔsuje gōlde nangēngaa daw dulaje dōde nangê nō Amann te,

mba tōku mbay njaa unn ndue ta kare n̄-ddaje toke baann. A Mardose kara baa mbete ta kōsu gōle nangê ddem ta kula dōe nangêno Amann te ddem. ³ Nje-kulaje ke key-mbay te ke eeje ta ndoko te dujuje Mardose na:« Mbata ddi bba n̄-mbete ta dda ne ke turu ndu ke tōku mbay unn wa?» ⁴ N̄-dujuje tar neenn Mardose ke ndo tōyn, a Mardose oo tar lede ang. Mardose le pa arede na gel ne to Jiipi. N̄-paje dare Amann ta koo se Mardose a turu ddew laa ang wa. ⁵ Amann gere to Mardose aw osu gōle nangê ang ddem ula dōe nangênoe te ang ddem a, wungu oen. ⁶ N̄-pa dare Amann na Mardose to Jiipi. Yeenn a, Amann ndiki ta tōl Mardose kara baa ang. Naw n̄-sange ddew ta tōl Jiipije tōyn ke isije bbe-kōn te le tōku mbay Asurusu. ⁷ Bbal dōku gire joo ke tōku mbay Asurusu on bbe, ke neyn ke dōngor ke ria na Nisan a, Amann ndon ne mba gere ndo, ke neyn ke maji boy mba dda ne ne ke naw neje le. Elemteen oso do neyn te ke ria na Adar, to neyn dōku gire joo laa.

Tōku mbay unn ndu kare n̄-tōl Jiipije

⁸ Amann pa are tōku mbay Asurusu na: « Mare dewje ke gelde to dang saneje naa bbeje te tōyn me bbe-kōn te lei. Ddew ndu te lede, n̄-toje dang ke kese dewje ngaa n̄-ddaje ne ke turu ndui ang. Ase kare inyade are disije ddekeke ang. ⁹ Tōku mbay, bbo e-ndiki a, e-dda mare ndu me maketuru te are n̄-tōl dewje neenn tōyn. Tōku mbay, bbo n̄-tōlde tōyn a, ma tura kande nare doro dōku kare nje ke ta-gōli te kare dilaje longem nare te lei.» ¹⁰ Tōku mbay oru eninga ke

ngonn-jia te are Amann ke to nje-baan le Jiipije. Amann le to ngonn le Amedata, dew ke me nuju te le Agage. ¹¹ Toku mbay pa are Amann na: « Inya nare lei. Minya dewje le me jii te. E-dda ne toyn ke mei ndiki ke de.»

¹² Ndo doku gire muta le dongor neyn a, toku mbay bbar nje-ddaje maketuru ke me key-mbay te ngaa n-dda ndu ke Amann unn le me maketuru te. Dula ke maketuru le dare nje-ddaje kula turu toku mbay te, ke ngann mbayje ke isije bbeje te toyn. Dula ke maketuru le dare gel dewje kara kara toyn ke bbe-kon te le Asurusu. N-dda maketuru le ke gol maketuru, ke ndon tar le dewje ke isije bbeje te kara kara. N-dda maketuru le ke ri Asurusu ngaa dunda endaji eninga laa maketuru te le to. ¹³ Dare maketuru le ngann nje-kulaje awje ne bbeje te le toku mbay toyn. Maketuru le unn ddew ta kare n-tol Jiipije ngaa ta n-rasede toyn: ngann basanje, ke ngann mandeje, bbukaje, ngannje, ke deneje. Da tolde ndo kara baa, ke ndo doku gire muta le neyn ke ria na Adar ke to neyn doku gire joo laa. Da koto neje lede to. ¹⁴ N-gem mare maketuru le ta kila ne mber bbeje te kara kara, ta kare disije perere mba ngina ndo le. ¹⁵ Toku mbay unn ndu ngaa ngann-nje-kulaje teeje ke ngoru awje. Dila mber ke ndu le me toku bbe te ke Suje. Kare teenn toku mbay de ke Amann disije mba kay koto. A dewje ke bbe te ke Suje aw noje.

4

Jiipije ndingaje ndoo ngaa mbeteje ne-kusa

¹ Mardose oo tar neje ke daw n̂-dda le. N̂-tir kubbu r̄oe te, nula kubbu ndoo ngaa nunda bu r̄oe te ngaa n̂-tee naw me bbe te. Nuru ekii ke wungu. ² N̂-ddee ke kubbu ndoo le, nar n̄ key-mbay te, mba dew ase kande key-mbay te ke kubbu ndoo ang.

³ Jiipije ke bbeje te kara kara, ke Jiipije ke isije loje te t̄oyn ke dila mber ke ndu ke mbay unn le ke te, daw n̂-ndingaje ndoo. N̂-mbeteje ne-kusa, n̂-n̄oje ngaa n̂-ndingaje r̄ode. Mareje nya ulaje kubbu ndoo ngaa toje d̄o bu te. ⁴ Nje-kulaje le Ester ke toje to ngann mandeje, ke enukuje ke aw ngemeje ddeeje paje tar le are. Me Ester tuju nyom. Ester ula ke kubbuje ta kare Mardose t̄oru kubbu ndoo ke r̄oe te a ula. A Mardose mbete ta kula kubbuje le. ⁵ Ester bbar mare enuku kara ke aw ngeme ke ria na Atake. N̂-pa nare ta kare naw n̂-duju Mardose se ddi a to wa? Mbata ddi bba n̂-dda ne toke baann wa? ⁶ Atake tee aw inga Mardose ndake lo te n̄ key-mbay te. ⁷ Mardose ōru gel neje t̄oyn ke ingae, ke tar k̄or nare ke Amann unn ndue ta kila lo-ngem nare te le toku mbay, mba kare n̂-t̄ol Jiipije. ⁸ Nare Atake mare maketuru ke dila ne mber me bbe te ta rase ne Jiipije le. N̂-pa are Atake ta kare n̂-t̄oju maketuru le Ester, ta n̄oru ne gel neje t̄oyn ke aw nja nare. N̂-dda k̄ok̄or̄o Atake ta kare n̂-pa nare Ester aw r̄o toku mbay te aw duje, ta kare noo kem-to-ndoo lede ngaa ta kare n̂-dda me-maji ke ngakonde Jiipije. ⁹ Atake ddee pa go tarje le Mardose le are Ester. ¹⁰ Ester ula Atake bbay ta kare n̂-pa nare Mardose na: ¹¹ « Nje-kulaje le toku mbay t̄oyn, ke dewje t̄oyn ke ngann bbeje te ke me bbe-k̄on te le

tòku mbay gereje tar ndu ke tòku mbay unn wòju dɔ dewje toyn. Ndu le na: Dene wase dingaw ke tòku mbay bbare ang a tee nɔ tòku mbay te me key te laa, a kinga yo. Dew ke tòku mbay njaa ula kake laa ke n̂-dda ke ande are bba a kinga yo ang. A ema, tòku mbay bbarem rɔe te ang ase neyn kara ngaa.» ¹² Atake aw pa tarje le Ester le are Mardose. ¹³ Ngaa Mardose tel ula are Ester bbay na: « Eje to mba kake ee me key te le mbay bba a nayn ke tebbe horo Jiipije te wa? ¹⁴ Bbo ɔru tai e-pa tar bbasine neenn ang a, Jiipije a teeje ta yo te ke ddew ke dang. A ei, a koy ngaa kose a goto. A du ang, mba ne ke toke be a aw ne key-mbay te.» ¹⁵ Ester tel ula are Mardose na: ¹⁶ « Aw mbɔn Jiipije toyn ke me bbe te ke Suje. Inyaje ne-kusa wòju tar dɔm. Nɔ muta, ke til muta usaje ne ang ddem ayje maann ang ddem. Ema, ke nje-kulaje lem, ja kinya ne-kusa, ke maann ddew kara baa toke baann tɔ. Yeenn a, ma kaal dɔ ndu ke tòku mbay unn le ngaa ma kaw rɔe te. Bbo ase kare moy a, ma koy.» ¹⁷ Mardose aw dda ne toyn ke Ester are n̂-pa dare.

5

Ester aw rɔ tòku mbay te

¹ Nɔ muta ke Jiipije inyaje ne-kusa, ke maann le ase. Ester ungu ne-mandeje le deneje le mbayje rɔe te ngaa naw nar ndake lo te, nɔ key te le tòku mbay. Ndake lo le aa naa ke lo-kisi le tòku mbay. Tòku mbay isi ngende-mbay te laa ke aa lo ke ta ndoko kande key-mbay te le. ² Kake tòku mbay oo Ester ke ar ndake lo te ddaka le

a, kare teenn njaa n̂-ndiki ta dda saa me-maji. Toku mbay ula kake laa ke uwa jia te are Ester. Kake le n̂-dda ke ande. Ester nja aw uwa ta kake le toku mbay le. ³ Toku mbay pa are na: « Ddi wa, dene-mbay Ester? Ddi a e-ndiki wa? Ne toyn ke e-ndiki a, ma kari, to debbe bbe-kon lem njaa kara ma kari.» ⁴ Ester ilae te na: « Toku mbay, bbo oo maji a, e-ddee ke Amann bbokone kusu te ke m-dda wɔju dɔe.» ⁵ Toku mbay pa na: « Areje Amann tel ke tar dɔ ne-bbar te le Ester ke ngɔru.» Toku mbay de ke Amann n̂-ddeje kusu te ke Ester dda le. ⁶ Kare te ke daw dayje koto ke ria na ven a, toku mbay duju Ester na: « Ddi a e-duju wa? Ne ke e-duju a, ma kari. Ddi a e-ndiki wa? Ne toyn ke e-ndiki a, ma kari, to debbe bbe-kon lem njaa kara ma kari.» ⁷ Ester ila te na: « Ne ke m-duju le wa? Ne ke m-ndiki le wa? ⁸ Toku mbay, bbo e-ndiki ta dda sem me-maji ngaa oo maji ta karem ne ke m-duju, ke ne ke m-ndiki a, maji kare e-ddee ke Amann kusu te ke ma dda bara bbay, a ma pa ne ke m-ndiki kari.»

Amann aw sange ddew ta tol Mardose

⁹ Ndɔe teenn le Amann tee key le Ester ke rɔ-neel ngaa rɔe ndɔɔ. A ta koo a, Amann oo Mardose lo-taa-mbaje te le toku mbay. Amann aw ddee a, Mardose in taar ang ddem ii rɔe ang ddem. Yeenn a, wungu ɔn Amann nya dɔ Mardose te. ¹⁰ Amann ore wure aw key laa. Nula n̂-bbar nje-buwa-kuraje laa, ke dene laa Jerese. ¹¹ Amann tura go neje ke maji ke ninga, ke kor ngannje ke nuju, ke neje ke maji toyn ke toku mbay dda saa ngaa unne undae dɔ ngann mbayje

te, ke do nje-kulaje te ke key-mbay te. ¹² Doe te, Amann pa na: « Ema ke karem baa njaa dene-mbay Ester bbarem ke toku mbay kusu te ke n̂-dda bbokone. Ema le bbay a n̂-bbarem ke toku mbay kusu te ke bara. ¹³ A bbo ta kare moo Mardose ke to Jiipi aw dda kula lo-taa-mbaje te key-mbay te a, nejeenn toyn to mare ne kem te ang.» ¹⁴ Jerese dene le Amann, ke nje-buwa-kuraje le Amann toyn n̂-paje dareje na: « Maji kare are duru kake ke ndew ase do-kobbu-dew dojoo gire mi taar, ta bara ke endoo a, e-pa are toku mbay are n̂-tol Mardose do kake te le. Yeenn a, a kase ta kaw ke toku mbay kusu te le ke ro-neel.» Tar le neel Amann ngaa nare duru kake le taar.

6

Mardose ddee bo kem toku mbay te

¹ Tile teenn bbi oru kem toku mbay ang. Nare n̂-ddee ke maketuru ke daw n̂-dda tarje me te daw n̂-ngem. Nare n̂-tura maketuru le noe te. ² N̂-tura maketuru le a, dinga tar le enukuje ke toje to nje-ngemje ta key le toku mbay, Bigitan de ke Terese. Dede joo ke dunguje tar me naa te ta tol toku mbay Asurusu bba Mardose uku me tare are toku mbay le. ³ Toku mbay pa na: « Ddi a n̂-dda dare Mardose, mba kosu ne gaje wa?» Nje-kulaje ke me key te le toku mbay paje na: «N̂-dda ne kara dare ang nyom.» ⁴ Toku mbay duju tar na: « Na ee me ndoko te ddaka wa?» Kare teenn Amann in me ndoko te me key-mbay te aw ddee ta pa kare toku mbay kare n̂-tol Mardose do kake

te ke nare n̂-mose wɔju dɔe. ⁵ Nje-kulaje le paje na: « Amann a ar me ndoko te ddaka.» Toku mbay pa na: « Areje nande key!» ⁶ Amann ande key-mbay te ngaa tɔku mbay duje na: « Ddi a da dda kare dew ke tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaje wa?» Amann eje mee te na: « Ema njaa tɔku mbay ndiki ta kɔsu gajim ma se na dang bbay wa?» ⁷ Amann pa are tɔku mbay na: « Tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaji mare dew wa? ⁸ Maji kare tɔku mbay are dunn kubbu lei ke aw ula, ke sunda ke aw aal ngaa are dunda ejɔkudɔ-mbay dɔ sunda te le. ⁹ Maji kare are kubbu le, ke sunda le mare dew ke ngeng horo nje ke ta-gɔli te. Na kula kubbu dew ke e-ndiki ta kɔsu gaje le. Na kundae dɔ sunda te nja saa me bbe te ke Suje ngaa na kila mber nɔe te na: Ne ke daw n̂-dda ke dew ke tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaje a neenn bbo!» ¹⁰ Toku mbay ila Amann te na: « Unn kubbu le ta uwa sunda le toke e-pa neenn njange. E-dda toke baann ke Mardose ke to Jiipi ke isi lo-taa-mbaje te. Are mbita ne tɔyn ke e-pa neenn kara oso nange ang.» ¹¹ Amann unn kubbu, ngaa uwa sunda le tɔku mbay. Nula Mardose kubbu le ngaa nundae dɔ sunda te n̂-nja saa me bbe te ke Suje. Nila mber nɔ Mardose te na: « Ne ke daw n̂-dda ke dew ke tɔku mbay ndiki ta kɔsu gaje neenn bbo!» ¹² Goe te a, Mardose tel aw lo kula te laa key-mbay te guku. A Amann tɔ dɔe ke kubbu ngaa tel key laa ke ngɔru toke le dew ke yo tole. ¹³ Amann ɔru gel ne ke ingae le are dene laa Jerese, ke nje-buwa-kuraje laa. Nje-buwa-kuraje laa, ke dene laa paje areje na: « Bbo Mardose ke unn kutu ta ddee ngonn nɔe te to Jiipi a, mare ne

dang ke a dda mba kutae ne goto. A tel ke guku nyom nɔ Mardose te.» ¹⁴ Daw n̂-paje saa tar bbay a, enukuje le tɔku mbay ddeeje. Duwaje Amann dawje saa ke tɔku kusu te ke Ester dda.

7

Ester tee ke gel Amann ngaa Amann inga yo

¹ Tɔku mbay de ke Amann n̂-ddeeje mba kusa ne ke dene-mbay Ester dda. ² Ndɔ joo laa, tɔku mbay duju Ester bbay kare te ke daw dayje koto ke ria na ven na: « Dene-mbay Ester, ddi a e-duju wa? Ne ke e-duju a, ma kari. Ddi a e-ndiki wa? Ne tɔyn ke e-ndiki a, ma kari, to debbe bbe-kɔn lem njaa kara ma kari.» ³ Ester ila te na: « Tɔku mbay, bbo e-ndiki ta dda sem me-maji tɔkɔrɔ, toke e-ndiki a, ne ke m-duju a neenn: Tar tebbe lem, ke le nje ke lem Jiipije. ⁴ Ema, ke nje ke lem n̂-labbeje ta kare dewje tɔlje, raseje, rebbeje tɔyn. Bbo to n̂-labbeje to, bbereje ke dingaw, ke bbereje ke dene a, ma pa tar ang, mba yeenn ase ta joku ne mbay ang.» ⁵ Tɔku mbay Asurusu duju Ester na: « Na ee ke keje ke baann mee te wa? Nee dda wa?» ⁶ Ester ila te na: « Nje-baan leje le to Amann, nje-me-majang!» Me Amann unda ɔ binya nɔ tɔku mbay te, ke nɔ dene-mbay te. ⁷ Wungu ɔn tɔku mbay ngaa tusu ne-kusa le inya ngaa tee ddaka aw me ndɔɔ putu kakeje te ke to me ndoko key-mbay te. Amann nayn me key te le Ester. Naw n̂-dda kɔkɔrɔ Ester, mba kare nare tɔku mbay tɔle ang, mba Amann gere to tɔku mbay a kare n̂-tɔl ne. ⁸ Amann tee oso ɔ ne-kisi te ke Ester ndɔju rɔe te. Kare teenn njaa

toku mbay in me ndoo putu kakeje te ddaka ande me key te ke Ester dda kusu te le. Toku mbay pa ke taar na: « Dœ teenn, n̂-tel ta kuwa dene-mbay ke singa to saa kem te me key te neenn bbay wa?» Tar nayn ke ta toku mbay te bbay a, n̂-to kem Amann. ⁹ Mare enuku ke ria na Arbona pa kem toku mbay te na: « Amann are duru kake taar no key te laa mba tol ne Mardose, Mardose ke pa tar are toku mbay tee ne ta yo te le. Kake le ndew ase do-kobbu dew dojoo gire mi.» Toku mbay pa na: « Aw ilaje kula gose te e-toje kake te le areje noy!» ¹⁰ Daw n̂-tol Amann do kake te ke Amann mose woju do Mardose le. Yeenn ngaa wungu le toku mbay gayn.

8

Toku mbay unn ndu ke maji woju do Jiipije

¹ Ndœ teenn njaa toku mbay are Ester key le Amann ke to nje-baan le Jiipije. Ester pa are toku mbay na Mardose to Jiipi ngaa toku mbay ula are Mardose ddee noe te. ² Toku mbay oru eninga ngonn-ji ke nare Amann bba n̂-tel n̂-taa guku le nare Mardose. Goe te a, Ester unn Mardose to nje-ngem neje ke key le Amann.

³ Ester nayn do tar teenn ang, noso nangeno toku mbay te n̂-no ngaa n̂-duju toku mbay kare noo kem-to-ndoo le Jiipije, ta kare toku mbay mbete me-majang le Amann, dew ke me nuju te le Agage ke a ta tol ne Jiipije le. ⁴ Toku mbay ula kake laa ke n̂-dda ke ande are Ester. Yeenn ngaa Ester in taar ar no toku mbay te. ⁵ Ester pa na: « Bbo oo maji ngaa e-ndiki ta dda sem me-maji,

bbo ne ke ma duju neenn to ke dɔgɔle a, are n̂-dda maketuru n̂-tuju ne maketuru ke Amann ke to ngon le Amedata, dew ke me nuju te le Agage dda mba kare n̂-tɔl ne Jiipije tɔyn ke isije bbeje te lei le. ⁶ Ma koo ne-wungu ke a ta koso dɔ nje ke lem te ke kem toke baann wa? Ma kisi kaa nje ke lem be kare kode tunga toke baann wa?»

⁷ Tɔku mbay Asurusu pa are Ester de ke Mardose ke to jiipi na: « Mare Ester key le Amann ngaa mare n̂-tɔ kula gɔsu Amann te n̂-tɔ kula gɔse te n̂-tɔ kake te dare oy wɔju dɔ Jiipije ke Amann a ta tɔlde. ⁸ Maketuru ke n̂-dda ke ri tɔku mbay ngaa dunda endaji eninga le mbay dɔe te mban, da tel turu ang ngaa. Baann a, sese njaa e-ddaje tar ke maji wɔju dɔ Jiipije me mare maketuru te ke rim ngaa ta undaje endaji eninga lem maketuru te le.»

⁹ Ndɔe teenn njaa, ke ndɔ dɔjoo gire muta le muta le neyn ke ria na Siban, dula n̂-bbar nje-ddaje maketuru le tɔku mbay. Mardose pa tar wɔju dɔ Jiipije ngaa n̂-ddaje tar le maketuru te. Dulaje ke maketuru le dare nje-kɔn-bbeje, ke ngann mbayje tɔyn ke ɔnje dɔ bbeje, bbeje kɔr kara ke dɔjoo gire siri ke unn kute Ende ndereng Etiyopi. N̂-dda maketuru le ke gɔl maketuru le dewje ke bbeje te ddem ke ndɔn tar le dewje ke bbeje te kara kara ddem. N̂-dda maketuru le ke gɔl maketuru ddem ke ndɔn tar le Jiipije ddem dula ne darede tɔ. ¹⁰ N̂-dda maketuru le ke ri tɔku mbay Asurusu, dunda endaji eninga laa dɔe te ngaa dula ne nje-sundaje, sundaje le tɔku mbay ke n̂-ngemde dang. ¹¹ Tar ke n̂-dda maketuru te le na: « Tɔku mbay are ddew Jiipije

tɔyn ke eeje bbeje te, ta kare n̂-mbɔnje naa, ta n̂-ddaje dɔɔ dɔde te, ta n̂-tɔlje nje-ddɔje ke bbeje te ke a ta ddajede maji ang. Narede ddew ta tɔl ngannje ddem, deneje ddem. Narede ddew ta kare dotoje ne-kingaje lede ddem. ¹² Nare Jiipije ddew ta kare n̂-ddaje neenn le bbeje te tɔyn ke Asurusu ɔn dɔe ndɔ kara baa, ke ndɔ dɔku gire muta le neyn ke ria na Adar ke to neyn dɔku gire joo. ¹³ N̂-ngem mare maketuru le ta kila ne mber kare dewje tɔyn, mba kare maketuru le ddee to ndu ke tɔku mbay unn kare Jiipije isije perere ndɔe teenn le ta kila bare lede.» ¹⁴ Kake tɔku mbay unn ndue a, ngann-nje-kulaje aalje sundaje le tɔku mbay ke n̂-ngemde dang le. Dinje me key-mbay te n̂-teeje ngaa dawje ke ngɔru-ngal. Goe te a, dila mber ke maketuru le me tɔku bbe te ke Suje.

¹⁵ Dula Mardose kubbu le mbayje ke kase ddem nda ddem, ke kubbu kul ke nda ddem kase ddem. Dunda ejɔkudɔ le mbayje ke n̂-dda ke ande dɔe te. Dewje ke isije tɔku bbe te ke Suje ilaje ko ngaa ddaje rɔ-neel. ¹⁶ Rɔ Jiipije nelde nya. To toke ndɔ tete dɔɔ lede. ¹⁷ Bbeje kara kara, ke bbuka bbeje tɔyn, ke loje tɔyn ke dila mber ke ndu ke tɔku mbay unn ke te, Jiipije ddaje rɔ-neel, n̂-ddaje ne-kusa ke bo dusaje ngaa n̂-ddaje kusu. Mare dewje nya ke me bbe-kɔn te le Asurusu telje rɔde Jiipije, mba n̂-bbelje Jiipije nya.

9

Jiipije tɔlje nje-baanje lede

¹ Ndɔ dɔku gire muta le neyn ke ria na Adar ke to neyn dɔku gire joo laa le ase. To ndɔ ke nje-baanje le Jiipije a ta ddaje ne ke turu ndu ke tɔku mbay unn dɔngɔr. Nje-baanje le Jiipije undaje mede ta kutade ke dɔɔ. A ne turu are Jiipije a utaje nje-baanje lede ke dɔɔ. ² Me bbeje te tɔyn ke tɔku mbay Asurusu ɔn dɔe, Jiipije mbɔnje naa mba dda dɔɔ ke nje ke ndikije ta ddade maji ang. Dew kara ase kar nɔde te ang, mba dilaje bbel me dewje te tɔyn. ³ Nje ke ta-gɔl tɔku mbay te tɔyn, ke ngann mbayje, ke nje ke tɔku mbay undade to nje-kulaje dɔ bbeje te, darje go Jiipije te, mba n̄-bbelje Mardose nya. ⁴ Mardose ddee dew ke bo me key-mbay te ngaa ria bbar me bbeje te tɔyn ke Asurusu ɔn dɔe. Mardose ddee dew ke bo ke kete kete.

⁵ Jiipije ddaje dewje ke mbetede toke mede ndiki. N̄-tɔlje nje-baanje lede ke tɔku kiya ngaa n̄-rasejede. ⁶ Jiipije tɔlje dewje kɔr mi me tɔku bbe te ke Suje. ⁷⁻¹⁰ Jiipije tɔlje ngann le Amann nje-baan le Jiipije ke to ngonn le Amedata le, a dotoje ne-kingaje lede ang. Ri ngann le Amann le na Parsanedata, Dalpɔn, Asepata, Porata, Adaliya, Aridata, Parmaseta, Arisayi, Aridayi, Bayejata. ¹¹ Ndɔe teenn njaa dula ke kɔr dewje ke Jiipije tɔlde me tɔku bbe te ke Suje dare tɔku mbay. ¹² Tɔku mbay pa are dene-mbay Ester na: « Me tɔku bbe te ke Suje baa bbay a Jiipije tɔlje dewje te kɔr mi ddem ngann le Amann ke dɔku ddem neenn a, baann a Jiipije tɔlje dewje kese bbeje te ke bbe-kɔn te le wa! A bbo e-ndiki ta dujum mare ne bbay a, ma kari, ma dda ne tɔyn ke mei ndiki.» ¹³ Ester ila te na: « Tɔku mbay,

bbo oo maji a, are ddew Jiipije ke Suje ddaje ne bara ke turu ndu mbay toke n̂-ddaje bbokone neenn. Ngaa ta n̂-na ninn ngann le Amann ke d̄oku kake te taar.» ¹⁴ T̄oku mbay unn ndue kare n̂-dda toke baann. Dila mare mber t̄oku bbe te Suje ngaa n̂-na ninn ngann le Amann ke d̄oku le kake te taar. ¹⁵ Jiipije ke Suje m̄onje naa ke nd̄o d̄oku gire s̄o le neyn ke ria na Adar. N̄-t̄olje dewje k̄or muta me bbe te le. A dotoje ne-kingaje lede ang.

¹⁶ Jiipije ke isije kese bbeje te me bbe-k̄on te le m̄onje naa mba dda dd̄o d̄ode te t̄o. N̄-tubbaje nje-baanje lede d̄ode te ke ddang ngaa n̄-t̄olje nje ke ndikide ang doro d̄osiri gire mi. A dotoje ne-kingaje lede ang. ¹⁷ Neenn le nday ke nd̄o d̄oku gire muta le neyn ke ria na Adar. Nd̄o d̄oku gire s̄o laa a, dd̄o gayn. Nd̄oe teenn njaa n̄-ddaje ne-kusa ke bo dusaje ngaa n̄-ddaje r̄o-neel. ¹⁸ A Jiipije ke Suje ke ilaje bare lede ke nd̄o d̄oku gire muta, ke nd̄o d̄oku gire s̄o uwaje r̄ode ke nd̄o d̄oku gire mi laa. Nd̄oe le to nd̄o ke n̄-ddaje ne-kusa ke bo dusaje ngaa n̄-ddaje r̄o-neel. ¹⁹ Gele ke neenn bba Jiipije ke isije bbeje te aw ddaje kusu ke nd̄o d̄oku gire s̄o le neyn ke ria na Adar. N̄-ddaje ne-kusa ke bo dusaje, n̄-ddaje r̄o-neel ngaa dulaje ke ne dareje naa.

Jiipije ilaje nd̄o kusu ke ria na Purim

²⁰ Mardose dda tar neje ke nday le maketuru te. Goe te a, nula ke maketuru le nare Jiipije t̄oyñ ke isije bbe-k̄on te le t̄oku mbay Asurusu. Dede ke bbeje te ke nḡosi ddem ddew ew ddem. ²¹ N̄-dujude ta kare n̄-ddaje kusu ke bbal t̄oyñ, ke nd̄o

doku gire so, ke ndo doku gire mi le neyn ke ria na Adar. ²² Me ndoje teenn le Jiipije tubbaje nje-baanje lede dode te ke ddang. Me neyn teenn le me-kon le Jiipije tel koko ngaa ndinga-ndoo lede tel kusu. To maji kare n-ddaje kusu ngaa n-ddaje ro-neel, to maji kare dulaje ke ne dare naa ngaa dareje ne nje-ndooje. ²³ Jiipije ooje ndu Mardose. N-ddaje kusu le gol kara ngaa kusu le tel to ne-ji-bbe lede.

²⁴ Mardose ole me Jiipije do tar te le Amann na: Amann ngonnn le Amedata, dew ke me nuju te le Agage, nje-baan le Jiipije ndiki ta tolde. N-dda elemteen mba gere ne ndo ke na tol ne Jiipije toyn. ²⁵ A Ester aw inga toku mbay ngaa nunn ndu, n-dda ndu le maketuru te ta kare n-dda ke Amann ne ke Amann ndiki ta dda ke Jiipije. Yeenn bba n-to kula gosu Amann te n-to kake te taar dare noy ngaa n-tol nganne n-naa ninnde kake te ke duru taar. ²⁶ Gele ke neenn bba daw n-bbar ne ri ndo kusu le na Purim, mba Purim le in me kande tar te ke to Pur*. Jiipije ooje tar ke Mardose dda maketuru te le ke maje, n-ngemje neje ke dooje ke kemde ddem neje ke ingajede ddem. ²⁷ Jiipije ddaje kusu le to ne-ji-bbe lede woju dode njaa, woju do ngande ngaa woju do dewje toyn ke a ddaje rode Jiipije. Da ddaje kusu le ndo joo bbal ke bbal ddew kara baa toke Mardose pa arede maketuru te.

²⁸ Dewje toyn ke da kujude ndo te ke guku, dingawje, ke nje-ke lede kara kara toyn ke to Jiipije ke isije bbeje te kara kara toyn, ke bbuka

* **9:26** 9.26 Pur: Kande na elemteen.

bbeje te kara kara tɔyn me bbe-kɔn te le Asurusu a ddaje kusu me ndɔje teenn. Maji kare Jiipije, ke ngannde dinyaje kusu neenn le ang ddem dare mede oy dɔ ne ke nday le ang ddem.

²⁹ Ester dene-mbay ke to ngonnn le Abiyayil de ke Mardose ke to Jiipi n̄-ddaje maketuru gɔl joo laa, mba pa ne tar ke ndu ke mɔngu dɔ maketuru te ke dɔngɔr, ke dɔ tar kusu te ke to Purim, kare Jiipije ooje to tar ndam ang. ³⁰ Dulaje ke maketuru dare Jiipije tɔyn ke isije bbeje te kɔr kara ke dɔjoo gire siri ke me bbe-kɔn te le toku mbay Asurusu. Tarje ke me maketuru te le, to tar ke ta kare disije ke me-wul-lɔm ddem kare Jiipije ddaje ne ke gate gate ddem. ³¹ Maketuru le are ddew Jiipije ta kare n̄-ddaje kusu ke ria na Purim ke ndɔe ndɔe ddew kara baa toke Mardose de ke Ester n̄-ddaje maketuru te. Ndu le to wɔju dɔde, ke ngannde toke le ndu ke dunn dɔngɔr ta mbete ne-kusa, ke ta dda ndoo. ³² Tarje le Ester toju to tar kusu Purim le to tar ke tɔkɔrɔ ngaa n̄-dda tare me maketuru te.

10

Dɔbɔyn tar

¹ Toku mbay Asurusu unn ndu are dewje ke me bbe-kɔn te laa, ke dewje ke isije dɔ dere maannje te ukaje lambo. ² Tar singa-mɔngu le toku mbay, tar ne-dingawje tɔyn ke n̄-dda, ke tar le Mardose ke nare ddee dew ke bo, tarjeenn tɔyn n̄-dda me maketuru te ke daw n̄-dda tarje le mbayje ke Medi, ke Perese te daw n̄-ngem. ³ Mardose njaa to joo le dew ke bo go toku mbay Asurusu te me

bbe-kon te le. Jiipije nya ndikeje ngaa bbeleje. N-sange kisi-maji le Jiipiji ngaa n̂-dda nare nje ke gele te isije ke me-wul-lom.

Tar le Lubba ke tar Kabba
Kaba: Tar le Lubba ke tar Kabba Bible

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kabba

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

42d55340-9c90-56ec-bf99-50cbf96e48a7